

Evaluaziun scola speziala integrativa 2021/22

Amt für Volksschule und Sport
Uffizi per la scola populara ed il sport
Ufficio per la scuola popolare e lo sport

Rapport chantunal

Abstract

L'Inspecturat da scola da l'Uffizi per la scola populara ed il sport (USS) ha evaluà – en collavuraziun cun la Scola auta interchantunala da pedagogia curativa da Turitg (SAPC) – la scolaziun speziala integrativa en il chantun Grischun. L'incumbensa per questa evaluaziun ha il USS survegnì dal Departament d'educaziun, cultura e protecziun da l'ambient (DECA). Il rapport qua avant maun preschenta ils resultats da l'evaluaziun. Quels sa basan sin ils resultats e sin las enconuschientschas da l'analisa dals documents d'ina preconsultaziun en scrit da tut las personas involvidas en in setting SSI, da las invistas dals 59 settings SSI inclusiv las intervistas semistrucluradas e dals discurs da focus cun las personas dal fatg.

Las enconuschientschas essenzialas da l'evaluaziun pon vegnir resumadas sco suonda:

La scolaziun speziala integrativa en il chantun Grischun è etablida fitg bain. En las scolas è sa sviluppada ina clera **tenuta integrativa**. La part la pli gronda da las scolaras e dals scolaras instruids en moda integrativa sa senta bain ed integrada en scola.

En ils **settings da promoziun** vegnan las scolaras ed ils scolaras promovids commensuradamain. En regard organisatoric èn l'instrucziun, la promoziun supplementara e la terapia accordadas bain ina cun l'otra. La purschida d'emprender en l'instrucziun è differenziada differentamain bain e tegna quint differentamain bain dal basegn da promoziun. Ina sfida speziala è la realisaziun da la scolaziun speziala integrativa en cas d'in impediment da lingua.

Las personas participadas ed en spezial ils geniturs èn fitg cuntents cun ils **discurs da verificaziun**. Quels han lieu regularmain e vegnan duvrads per integrar tut las personas participadas commensuradamain en il process e per fixar las finamiras surordinadas. Ils plans da promoziun s'orienteschan a las finamiras fixadas cuminaivlamain. Lur qualitad professiunala è differenta e tut en tut èn ils plans memia pauc directivs per l'instrucziun.

La **collavuraziun** da las personas dal fatg participadas è garantida bain en la gronda part dals settings da promoziun. Las cumpetenzas, las rollas e las incumbensas èn scleridas per gronda part. Ils geniturs sa sentan infurmads bain.

La **direcziun organisatorica, persunala e spezialisada** da la scolaziun speziala integrativa vegn responsada da las instituziuns da la scolaziun speziala. La cussegliaziun dal fatg e la cussegliaziun specifica per impediments sco er la purschida da furmaziun supplementara tras las instituziuns da la scolaziun speziala vegnan stimadas per gronda part. Perquai che la responsabladad persunala ed organisatorica è chausa da las scolas spezialas, èsi pli difficil da planisar e da realisar la scolaziun speziala en las scolas regularas.

Las basas concepziunalas chantunalas èn fixadas en differents documents singuls ed han tut en tut in connex memia pitschen.

Il rapport chantunal vegn publictà sin la pagina d'internet dal chantun (www.avs.gr.ch). Sin ils differents plauns vegnan examinadas mesiras adattadas che gidan a sviluppar la qualitad da la scolaziun speziala en il chantun Grischun.

Cuntegn

<i>Abstract</i>	2
Prefaziun.....	4
1. Introducziun	5
1.1. Scolaziun speziala integrativa en il chantun Grischun.....	5
1.2 Incumbensa	8
2. Proceder	9
2.1 Parts participadas	9
2.2 Temas da l'evaluaziun e pretensiuns da qualidad	9
2.3 Metodas d'evaluaziun	9
2.4 Survista dal decurs.....	10
3. Resultats tenor ils temas d'evaluaziun	12
3.1 Tenuta, tractament ed integraziun sociala	12
3.2 Setting da promoziun e realisaziun	15
3.3 Procedura e process da la planisaziun da la promoziun	19
3.4 Collavuraziun e comunicaziun.....	23
3.5 Direcziun e garanzia da qualidad	26
Agid per leger las graficas.....	29
Abreviaziuns	30
Agiunta	31

Impressum

© Uffizi per la scola populara ed il sport, Inspecturat da scola dal Grischun, mars 2022

Prefaziun

Nus ans legrain d'As pudair preschentar il rapport chantunal davart l'evaluaziun da la scolaziun speziala integrativa en il chantun Grischun. Il rapport resumescha ils resultats da l'evaluaziun per mauns da l'incumbensader, da las instituziuns da la scolaziun speziala ch'èn responsablas per la realisaziun da la scolaziun speziala integrativa, da las autoritads e da las direcziuns da las scolas regularas, da las persunas d'instrucziun e da las persunas dal fatg, da las persunas responsablas per l'educaziun pertutgadas sco er da la publicitad interessada.

Al cumenzament chattais Vus ina curta survista da la dumonda, co che la scolaziun speziala integrativa è organisada en il chantun Grischun e tge basas legalas e cumpetenzas che valan. Alura suonda ina survista da la procedura d'evaluaziun.

En il chapitel 3 suondan cuntegns essenzials giuditgants davart mintga tema d'evaluaziun. Quels vegnan explitgads a maun da fermezzas e da deblezzas e cumplettads cun resultats tschernids da la consultaziun online. Ils cuntegns essenzials e las explicaziuns sa basan sin la triangulaziun da differentas funtaunas da datas quantitativas e qualitativas sco er sin la triangulaziun da persunas dal team d'evaluaziun. Il team d'evaluaziun ha formulà recumandaziuns che servan a tut las persunas responsablas sin tut ils plauns sco basa per s'occupar pli profundamain cun la tematica e per sviluppar vinavant la scolaziun speziala integrativa en il chantun Grischun.

Per explitgar pli detagliadamain las valitaziuns e las recumandaziuns han lieu l'avrigl ed il matg 2022 approfondaziuns a bucca dals resultats cun las differentas gruppas da persunas participadas (departament, direcziun e posts spezialisads dal USS, team da direcziun da las instituziun da la scolaziun speziala, autoritads e direcziuns da las scolas regularas). Tras la publicaziun dal rapport en las linguas chantunales sin la pagina d'internet dal USS sco er tras ina communicaziun a las medias vegnan infurmads er ils geniturs participads e la publicitad interessada davart ils resultats.

En l'aggiunta vegnan preschentads tut ils resultats da la consultaziun online dals geniturs, da las scolaras e dals scolar, da las magistras e dals magisters da classa, da las pedagogas e dals pedagogs curativs, da las assistenzas da scola, da las terapeutas e dals terapeuts, da las direcziuns da las scolas regularas sco er da las persunas responsablas da las instituziuns da la scolaziun speziala. Ultra da quai chattais Vus a la fin las pretensiuns da qualitat per la scolaziun speziala integrativa che han servì sco basa per l'evaluaziun.

Il team d'evaluaziun engrazia a tut las scolaras ed a tut ils scolar, als geniturs, a las magistras ed als magisters da classa, a las pedagogas ed als pedagogs curativs, a las persunas d'assistenza, a las persunas da terapia, a las persunas dal fatg dals differents servetschs sco er a las direcziuns da scola ed a las persunas responsablas per la SSI ch'èn sa participadas a la consultaziun online. Grazia fitg a tuttas e tuts che ans han pussibilità da visitar ils settings SSI e/u ch'èn sa participads a l'intervista resp. al discurs da focus. In engraziament spezial va a las manadras SSI da las instituziuns da la scolaziun speziala che ans han sustegnì tar la tscherna dals settings e tar bleras lavurs administrativas. In cordial engraziament va medemamain a las pedagogas ed als pedagogs curativs che han organisà fitg fidadamain las visitas al lieu.

Nus engraziain a tuttas e tuts per lur engaschament, per lur avertadad e per lur collavuraziun constructiva. Sperond ch'ils resuns e las recumandaziuns servian a sviluppar vinavant ed a garantir la qualitat da la scolaziun speziala integrativa giavischain nus bler success a tuttas e tuts!

Inspecturat da scola dal Grischun

1. Introducziun

1.1. Scolaziun speziala integrativa en il chantun Grischun

Dapi l'onn 2008, pia dapi la nova concepziun da la gulivaziun da finanzas e da la repartiziun da las incumbensas tranter la Confederaziun ed ils chantuns (NGF), è il chantun Grischun responsabel per las prestaziuns specificas e finanzialas dal sector da la scolaziun speziala. Perquai che l'assicuranza d'invaliditad è sortida da la cofinanziaziun, èsi vegnì midà dal sistem d'assicuranza al sistem da furmaziun. Il Concept grischun da pedagogia speziala¹ è stà la basa per concepì e per sviluppar il sector da la pedagogia speziala en il Grischun. La purschida da la pedagogia speziala vegn garantida e finanziada d'ina vart dals purtaders da scola en il sector simpel e da l'autra vart dal chantun resp. dal USS en il sector pretensius.

Las mesiras da la pedagogia speziala tutgan tar l'incumbensa integrala da furmaziun da la scola populara. Lur finamira è da porscher a tut las scholaras ed a tut ils scolars che han in basegn spezial da promoziun in sustegn adequat per lur carriera da scola en la scola regulara u en ina structura da scola adattada.

Tenor l'art. 8 da la Constituziun federala èn tuts umans eguals avant la lescha. Sa basond sin quest artitgel è entrada en vigur il 1. da schaner 2002 la Lescha federala davart l'eliminaziun dals dischavantatgs envers persunas cun impediments (Lescha davart l'egualitad da persunas cun impediments). La Lescha davart l'egualitad da persunas cun impediments pretenda ch'ils uffants ed ils giuvenils impedids vegnian integrads en la scola populara publica (scola regulara), uschenavant che quai è pussaivel e serva al bainstar da l'uffant (art. 20). Il chantun ed ils purtaders da scola han pia l'incumbensa d'integrar e da promover scholaras e scolars, che han in basegn spezial da promoziun, sche pussaivel en la classa regulara.

Cun l'entrada en vigur da la nova Lescha da scola il 1. d'avust 2013 è vegnida surdada ina part da las cumpetenzas en il sector da las mesiras da la pedagogia speziala als purtaders da scola, numnadamain la concessiun da mesiras da la pedagogia speziala dal sector simpel. Ils purtaders da scola èn però er cunresponsabels per realisar las mesiras pretensiusas integrativas en la scola regulara.

Scholaras e scolars che dovran – pervia d'in impediment corporal, spiertal, linguistic, sensoric u perceptiv – mesiras pretensiusas, vegnan promovids ed instruids sche pussaivel en moda integrativa. Per realisar las mesiras pretensiusas en scolina ed en scola èn responsablas las instituziuns da la scolaziun speziala en cooperaziun cun ils purtaders da scola. Las instituziuns da la scolaziun speziala ch'èn responsablas per realisar la SSI èn:

- Casa Depuoz Trun
- Center per pedagogia speziala Giuvaulta
- Scola-dimora Cuir

Il departament ha concedì incaricadas da prestaziun a las trais instituziuns da la scolaziun speziala. Tras questas incaricadas han las instituziuns da la scolaziun speziala survegnì la responsabladad professiunala, persunala ed organisatorica per manar tras la scolaziun speziala integrativa. Las instituziuns da la scolaziun speziala promovon e sustegnan las scholaras ed ils scolars en il rom da las pussaivladads existentas tar l'acquisiziun da las cumpetenzas da scola ed en lur abilitad da giuditgar, en lur svilup a personalitads independentas, tar l'acquisiziun da cumpetenzas d'agir e da cumpetenzas socialas, en

¹ *Departament d'educaziun, cultura e protecziun da l'ambient (editur), Concept grischun da pedagogia speziala (mars 2007)*

lur forzas creativas ed en lur plaschair da viver. La finamira da la promoziun cumplessiva è la participaziun e l'integraziun en la societad. Las finamiras da la scolaziun speziala èn ina integraziun uschè cumpletta sco pussaivel en regard scolastic sco er social e la preparaziun adequata per la midada ad ina furmaziun professiunala.

Igl è chausa dal post regional dal Servetsch psicologic da scola (SPS) da constatar en il rom d'ina emprima dumonda e d'ina dumonda da prolungaziun, sch'ina scolara u in scolar ha in impediment lev, mesaun u grev, e da dumandar en il cas singul las resursas che vegnan messas a disposiziun per quai (guardar la tabella qua sutvart). Responsabla per la tschertga e per l'organisaziun dal persunal che vegn duvrà en il rom da la scolaziun speziala integrativa è l'instituziun da la scolaziun speziala.

Sche pliras scolaras e plirs scolars d'ina partiziun vegnan instruids cuminaivlamain cun la scolaziun speziala integrativa, sto la dimensiun da las resursas vegnir adattada adequatamain. Il total da las resursas per mesiras da la pedagogia speziala per partiziun na duess per regla betg esser pli grond che 15 unitads da sustegn ortopedagic.

Cuminaivlamain cun las personas participadas da la scola regulara e cun l'instituziun da la scolaziun speziala ed en spezial cun integrar las personas responsablas per l'educaziun planisescha il SPS la realisaziun da las mesiras. La decisiun e la surveglianza èn chausa dal sector Pedagogia speziala/ integraziun dal USS.

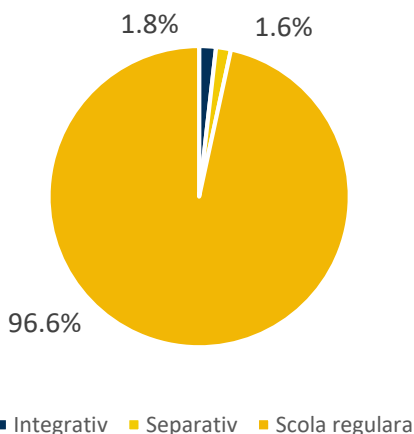
Grad da grevizza da l'impediment	Rom per la promoziun	Resursas (maximalas)	Exempels
Impediment lev	1-8 lezziuns PCS	8 lezziuns PCS	impediment spiertal lev resp. deficit d'intelligenza
Impediment mesaun	9-10 lezziuns PCS	10 lezziuns PCS	deficit d'intelligenza mesaun u deficit d'intelligenza lev plus ulteriura restricziun
Impediment grev	11-12 lezziuns PCS	12 lezziuns PCS	deficit d'intelligenza grev u deficit d'intelligenza mesaun plus ulteriura restricziun
Impediment da lingua (diagnosa principala)	4-6 lezziuns PCS	6 lezziuns logopedia	grev disturbi da la lingua senza deficit d'intelligenza

Illustraziun: Directivas per il scleriment, il rapport e la dumonda / Mesiras pretensiusas da la pedagogia speziala, pagina 43

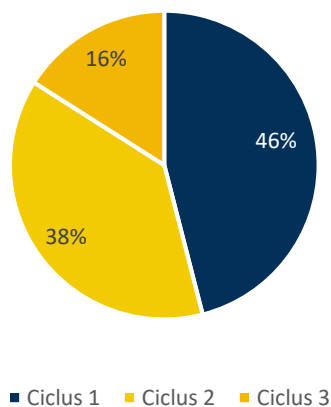
Las suandantas illustraziuns e cifras dattan ina survista da las dumondas, tge scolaras e scolars che vegnan instruids e promovids en moda integrativa en il chantun Grischun, co che las cifras èn sa sviluppadas e da tge impediments ch'ellas ed els èn pertutgads.

Tenor la statistica BISTA devi l'onn da scola 2020/21 en il chantun Grischun 327 scolaras e scolars cun ina scolaziun speziala integrativa (SSI). Quai correspunda ad 1,8 % da tut las scolaras ed ils scolars da la scola populara. La scolaziun speziala separativa vegniva frequentada da 291 scolaras e scolars resp. dad 1,6 % da tut las 18'296 scolaras e scolars da la scola populara.

Da las scolaras e dals scolars promovids en moda integrativa han 147 frequentà l'emprim ciclus (scolina ed 1./2. classa primara). En il segund ciclus (3.–6. classa primara) èn quai 125 scolaras e scolars e sin il stgalim secundar I frequentan anc 53 scolaras e scolars cun SSI l'instrucziun en la scola publica.

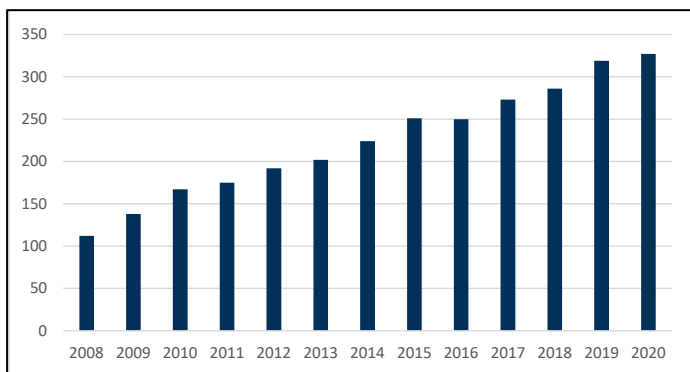

Illustraziun: Scolaras e scolars da la scola populara Il Grischun tenor moda d'instrucziun (statistica BISTA 2020)

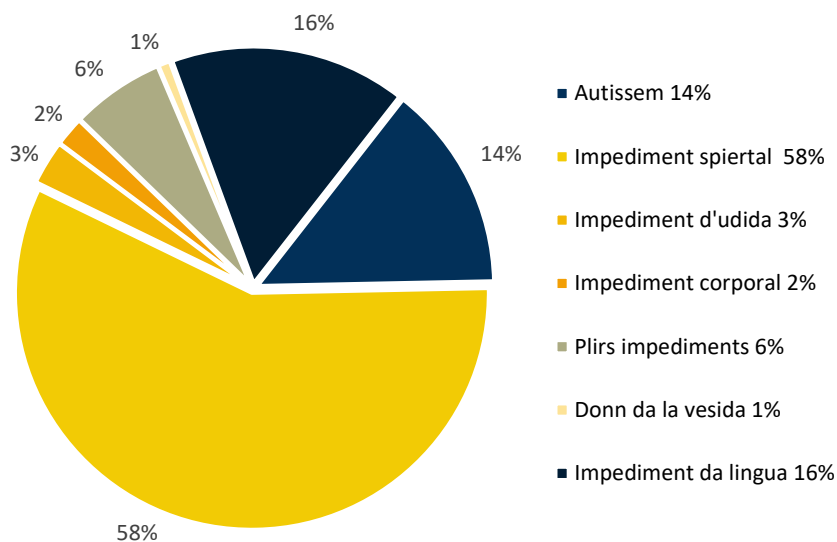
Illustraziun: Scolaras e scolars promovids en moda integrativa tenor ciclus en pertschient

Dapi l'onn 2008 è il dumber da scolaras e scolars instruids en moda integrativa quasi sa triplà en il chantun Grischun. En spezial è s'augmentada la part da scolaras e scolars cun las diagnosas autissem ed impediment da lingua.

Illustraziun: Svilup dal dumber da scolaras e scolars cun ina scolaziun speziala integrativa

La gronda part da las scholaras e dals scolars promovids en moda integrativa han in lev deficit d'intelligenza (58 %). Ina gronda part da questas scholaras e da quests scolars ha er in impediment da lingua (16 %) ed autissem (14 %). Las scholaras ed ils scolars cun in cumportament problematic na vegnan betg promovids en moda integrativa en il chantun Grischun. A partir da la 1. classa èn previsas per quai purschidas separativas en las instituziuns da la scolaziun speziala. En scolina vegnan scholaras e scolars cun in cumportament problematic sustegnids en moda simpla tras las assistenzas da scola.

Illustraziun: Scholaras e scolars da la scolaziun speziala integrativa tenor gener da l'impediment

1.2 Incumbensa

Tenor l'art. 91 da la Lescha da scola èn la controlla da qualitad e la garanzia da qualitad en la scola populara chaussa dal USS. L'evaluaziun periodica da las scolas popularas tenor l'art. 72 da l'Ordinaziun da scola vegn fatga da l'Inspecturat da scola. Quel evaluescha regularmain tut las scolas regularas dapi l'onn 2004 e tut las instituziuns da la scolaziun speziala dapi l'onn 2008 cun ina procedura chantunala standardisada.

Il DECA ha incumbensà il USS d'evaluar – en collavuraziun sco er cun sustegn professional da la SAPC – ussa per l'emprima giada er la scolaziun speziala integrativa en il chantun Grischun.

Tenor l'incumbensa duai l'evaluaziun resguardar tut las regiuns linguisticas, tut las gruppas da vegliadetgna e tut las gruppas da persunas pertutgadas. Las enconuschientschas da questa emprima evaluaziun duain gidar che tut las parts participadas (posts spezialisads dal USS, instituziuns da la scolaziun speziala, scolas regularas) reflecteschian lur incumbensa respectiva sin basa dal rapport, meglierschian la qualitad da realisaziun cun mesiras adattadas e sviluppian uschia vinavant la scolaziun speziala integrativa en il chantun Grischun.

Uschespert che l'Inspecturat da scola ha terminà l'emprima runda d'evaluaziun en las scolas regularas ed en las scolas spezialas dals onns 2021 fin 2026, vegn l'evaluaziun da la scolaziun speziala integrativa integrada en in rom adattà en la planisaziun d'evaluaziun regulara da l'Inspecturat da scola.

2. Proceder

2.1 Parts participadas

L'evaluaziun da la scolaziun speziala integrativa è vegnida fatga da l'Inspecturat da scola en collavuraziun e cun il sustegn professiunal da dr. phil. Belinda Mettauere Szaday e da prof. dr. Peter Lienhard da la SAPC.

2.2 Temas da l'evaluaziun e pretensiuns da qualidad

La procedura d'evaluaziun per la scolaziun speziala integrativa ha focussà la qualidad dal process en ils suandants tschintg secturs:

1. tenuta, tractament ed integraziun sociala
2. setting da promoziun e realisaziun
3. procedura e process da la planisaziun da la promoziun
4. collavuraziun e comunicaziun
5. direcziun e garanzia da qualidad

Per la valitaziun è il team d'evaluaziun s'orientà ad in rom da qualidad definì en furma da pretensiuns da qualidad (guardar agiunta). Quest rom da qualidad è vegnì sviluppà da las personas dal fatg da la SAPC en in process da plirs onns, è vegnì suttamess ad in test practic en differentas evaluaziuns en auters chantuns ed è vegnì fixà cun l'incumbensader.

2.3 Metodas d'evaluaziun

La procedura d'evaluaziun è vegnida sviluppada da Peter Lienhard e da Belinda Mettauere Szaday da la SAPC che evalueschan la scolaziun speziala integrativa gia dapi plirs onns per incumbensa d'auters chantuns. Tut ils instruments e tut ils andaments da procedura èn vegnids surpigliads ed adattads a la situaziun en il chantun Grischun.

Ils resultats da l'evaluaziun sa basan sin la consultaziun online, sin observaziuns en different settings SSI, sin discurs da focus cun personas dal fatg sco er sin l'analisa da documents en scrit (basas concepziunalas dal chantun sco er concepts ed instruments da las instituziuns da la scolaziun speziala). Ultra dal rapport chantunal qua avant maun che dat ina survista generala da la scolaziun speziala integrativa en il chantun Grischun, èn avant maun er trais rapports parzials che dattan a las instituziuns da la scolaziun speziala in resun specific davart l'atgna instituziun.

L'evaluaziun externa è part d'in concept cumplessiv concernent la garanzia da qualidad ed il svilup da la qualidad en las scolas popularas dal chantun Grischun. Ella cumplettescha il management da qualidad intern dals purtaders da scola e da las instituziuns cun ina perspectiva externa professiunala. Tegnend quint da Norbert Landwehr (2015) ha l'evaluaziun externa en mira quatter dimensiuns d'effect:

- L'evaluaziun furnescha ina savida che sa basa sin datas e che pussibilitescha a la scola resp. a l'instituziun da vesair en moda pli clera ses agen profil e d'al tematisar en moda fundada.
- La perspectiva externa professiunala infurnescha davart las fermezzas e davart las deblezzas en ils secturs focussads e pussibilitescha in svilup intenziunà.
- L'evaluaziun furnescha ina basa da datas chapavla che serve a dar pled e fatg al chantun ed a la publicidad interessada.
- En la procedura d'evaluaziun vegnan communitgadas normas vertentas, cun la pretensiun ch'ellas vegnian realisadas en moda lianta.

Orientaziun al svilup Instrument da cussegliaziun strategica ed operativa	Rendaquint Instrument da surveglianza e controlla resp. controlla da qualidad
Acquist da savida Instrument per tschiffar il stadi actual e per concretisar l'agen profil	Realisaziun da las normas Instrument per pretender normas e spetgas valaivlas

En il center da questa emprima evaluaziun da la scolaziun speziala integrativa en il chantun Grischun stat l'orientaziun al svilup. Ella cuntegna – ultra da la valitaziun da la qualidad – er indicaziuns da svilup en furma da recumandaziuns. Las parts participadas approfondeschan sin tut ils plauns las enconuschientschas dal rapport sin basa da las dumondas: "Tge vul quai dir per mia incumbensa?" – "Tge signifitgan las enconuschientschas per nosssa instituziun, per nosssa scola?" – "Tge mesiras pudessan meglierar la qualidad da la realisaziun?"

2.4 Survista dal decurs

La tabella qua sutvart dat ina survista dal decurs e da las metodos da l'evaluaziun sco er dal dumber da personas involvidas:

Zercladur – avust 2021	Infurmaziun da tut las parts participadas Instituziuns da la scolaziun speziala, scolas regularas, Uffizi per la scola populara ed il sport Guardar er las infurmaziuns sin la pagina d'internet dal USS: www.avs.gr.ch
Settember 2021	Analisa dals documents Basas concepziunalas chantunalas Concepts ed instruments da las instituziuns da la scolaziun speziala
Settember – october 2021	Consultaziun preliminar (en scrit resp. online) Tut las personas ch'eran involvidas quel mument en in setting SSI: – scolaras e scolaras a partir da la 3. classa, personas responsablas per l'educaziun, magistras e magisters da classa, pedagogas e pedagogs curativs, terapeutas e terapeuts (logopedia, educaziun prescolara, psicomotorica) sco er assistenzas da scola – tut las direcziuns da las scolas regularas – tut las direcziuns da las instituziuns da la scolaziun speziala, tut las direcziuns da la SSI e tut las personas responsablas per la SSI En l'aggiunta chattais Vus ina survista da la participaziun a la consultaziun online e tut ils resultats da questa consultaziun.
Fin d'october fin cumenzament da december 2021	Visita da 59 settings da promoziun SSI La visita al lieu ha durà in mez di ed ha cumpiglià giudicaments da l'instrucziun e da la promoziun sco er curtas intervistas semistructuradas cun – scolaras e scolaras (54) – personas responsablas per l'educaziun (53) – magistras e magisters da classa (57) – pedagogas e pedagogs curativs (56) – terapeutas e terapeuts (18) – assistenzas da scola (10) – direcziuns da la scola regulara (52) Per preparar la visita èn vegnids studegiads ils plans da promoziun da las scolaras e dals scolaras visitads.

	<p>Ils settings da promoziun èn vegnids tschernids da la direcziun da l'evaluaziun tenor criteris definids. Repartiziun proporziunala tenor:</p> <ul style="list-style-type: none"> – instituziun da la scolaziun speziala: Giuvaulta (23), Scola-dimora Cuira (26), Casa Depuoz (11) – ciclus: ciclus 1 (23), ciclus 2 (18), ciclus 3 (17) – gener da l'impediment: autissem (14), impediment spiertal (18), impediment d'udida (1), plirs impediments (2), donn da la vesida (2), impediment da lingua (18) <p>Ils deficits che èn vegnids constatads en las visitas èn vegnids elavurads en il rom da la surveglianza ed in collavuraziun cun las personas responsablas per la direcziun.</p>
Schaner 2022	<p>Intervistas da focus cun personas dal fatg</p> <p>Cun differentas personas dal fatg èn vegnidas fatgas intervistas semistrukturadas individualas u da gruppa per realisar la scolaziun speziala integrativa.</p> <ul style="list-style-type: none"> – direcziun dal sector Pedagogia speziala tar il USS, responsabla per la SSI – directur dal Servetsch psicologic da scola, USS – psicologas e psicologs da scola, USS – logopedas regionalas incl. direcziun dal Servetsch ortopedagogic – educaturas ed educaturs d'uffants pitschens – manadras dal sector SSI, instituziuns da la scolaziun speziala – personas responsablas per la SSI, Giuvaulta e Scola-dimora Cuira
Favrer 2022	<p>Rapports en scrit</p> <p>Rapport chantunal</p> <p>Rapport parzial per las instituziuns da la scolaziun speziala (Giuvaulta, Casa Depuoz, Scola-dimora Cuira)</p>
Favrer fin matg 2022	<p>Resun a bucca ed approfondaziun dals resultats</p> <ul style="list-style-type: none"> – Departament d'educaziun, cultura e protecziun da l'ambient – direcziun e posts spezialisads da l'Uffizi per la scola populara ed il sport – plaun directiv en las instituziuns da la scolaziun speziala – autoritads e direcziuns da las scolas regularas en il rom da las structuradas regularas (infurmaziun da las autoritads, sesidas da quartal)

3. Resultats tenor ils temas d'evaluaziun

Il cuntegn essenzial scrit grass resumescha las constataziuns las pli impurtantas da mintga tema d'evaluaziun. Alura suondan explicaziuns ch'èn divididas en fermezzas ed en deblezzas. Cun graficas da la consultaziun online sco er cun citats da las intervistas semistrucluradas e dals discurs da focus vegni garantì che las constataziuns sajan chapaivlas. In agid per leger las graficas sa chatta a la fin dal rapport sin pagina 28. Sco terminaziun da mintga tema è formuladas indicaziuns da svilup che mussan autras vias da svilup pussaivlas.

3.1 Tenuta, tractament ed integraziun sociala

La scolaziun speziala integrativa en il chantun Grischun è etablida fitg bain. La gronda part da las personas participadas ha ina tenuta positiva envers la scolaziun speziala integrativa. Quasi tut las scholaras ed ils scolars promovids en moda integrativa sa sentan bain en scola e sustegnids dals creschids. En las classas van ins enturn fair in cun l'auter. Tar singulas scholaras e singuls scolars è l'appartegnientscha sociala restrenschida in zic.

Las magistras ed ils magisters da classa involvids sco er las pedagogas ed ils pedagogs curativs sa sentan quasi tuttas e tuts segirs en l'incumbensa da sustegnair en moda integrativa las scholaras ed ils scolars che han in basegn da furmaziun spezial. Tut en tut reussescha l'integraziun sociala bain oravant tut en scolina ed en scola primara. Sin il stgalm secundar l vegn ella però sentida sco pli complexa e pretensiusa.

Firmezzas

→ Las valitaziuns da las personas consultadas mussan che la scolaziun speziala integrativa è sa sviluppada durant ils ultims onns ad ina chausa natirala en il chantun Grischun. Dal princip d'integrar uffants e giuvenils cun impediments en la scola regulara – ch'è francà dapi l'onn 2002 sin plaun naziunal en la Lescha davart l'egualitad da personas cun impediments – vegni tegnì quint bain en il chantun Grischun. La tenuta che scholaras e scolars cun impediments vegnian da princip instruids en la scola regulara resguardond il bainstar da l'uffant, è s'establida gronda part. Bleras scholaras e blers scolars pon uschia frequentar la scola en lur vischnanca da domicil e pon sa sentir sco part da la cuminanza.

→ Tar quasi tut las scholaras ed ils scolars promovids en moda integrativa sa mussi ch'els sa sentan bain en la scola. Ellas ed els sa sentan sco part da lur classa ed integrads bain en la vita da scola.

Consultaziun da las scholaras e dals scolars

Jau hai amias ed amis en mia classa.	6%	9%	13%	72%	0%	3.5	84%	32
	2	3	4	23	0			
Jau ma sent bain en scola.	0%	6%	31%	63%	0%	3.6	94%	32
	0	2	10	20	0			

→ Tut ils geniturs ch'èn sa participads a la consultaziun online èn da l'opiniun che las magistras ed ils magisters da lur uffants hajan ina tenuta positiva envers l'integraziun. Els attesteschjan ultra da quai che las magistras ed ils magisters promovian in tractament apprezzant e fair da lur uffant en la classa. La gronda chapientscha e bainvulientscha, cun la quala las collavuraturas ed ils collavuratur tractan – tenor las constataziuns dals geniturs – las scolaras ed ils scolars promovids en moda integrativa, sustegna supplementarmain l'integraziun.

Consultaziun dals geniturs

Las personas d'instrucziun da noss uffant han ina tenuta positiva envers la scolaziun integrativa.						3.7	100%	74
	0	0	20	54	2			
Las personas d'instrucziun e las ulteriuras personas spezializadas procureschan che noss uffant sa senta sco part da la classa.						3.8	100%	74
	0	0	16	58	2			

→ Ina fitg gronda part da las magistras e dals magisters da classa giuditgescha la scolaziun speziala integrativa sco ina "buna chaussa" e sa senta segira en sia incumbensa. Las direcziuns da scola, las pedagogas ed ils pedagogs curativs da scola (PCS) sco er las terapeutas ed ils terapeuts conferman cun lur valitaziuns questa tenuta positiva envers l'integraziun.

Consultaziun da las magistras e dals magisters da classa

En tut chat jau la scolaziun speziala integrativa ina buna chaussa.						3.2	88%	216
	6	21	111	78	2			
Jau ma sent abel da sustegnair e promover scolaras e scolars che vegnan promovids a moda integrativa en mia classa.						3.2	86%	218
	3	27	115	73	0			

Consultaziun da las direcziuns da scola

En tut chat jau la scolaziun speziala integrativa ina buna chaussa						3.3	86%	90
	2	11	33	44	2			
Ils participads al setting SSI èn abels da sustegnair e promover scolaras e scolars che vegnan promovids a moda integrativa.						3.4	96%	85
	0	3	46	36	7			

Consultaziun da las pedagogas e dals pedagogs curativs

En tut chat jau la scolaziun speziala integrativa ina buna chaussa						3.7	98%	179
	0	4	54	121	0			

Consultaziun da las terapeutas e dals terapeuts

En tut chat jau la scolaziun speziala integrativa ina buna chaussa						3.5	98%	46
	0	1	19	26	0			

Flaivlezzas

- Las intervistas mussan cleramain che la tenuta envers la scolaziun speziala integrativa dependa da las cundiziuns generalas al lieu: disponibilitad da personal scolà spezialmain, dumber da lecziuns da promoziun, orientaziun pedagogica da la scola, infurmaziuns davart l'impediment e.u.v. En in pèr intervistas èsi vegnì descrit ch'i saja en spezial fitg pretensius dad ir enturn cun scolaras e scolars cun in cumportament problematic. Intginas classas ed in pèr magistras e magisters da classa èn engrevgiads tras questa situaziun. Quai ha consequenzas negativas per la tenuta envers l'integraziun en general. Quai vala en spezial per la scolina, nua ch'i na stattan er a disposiziun naginas purschidas separativas da la scolaziun speziala per uffants cun in cumportament problematic.
- Tar la midada dal stgalim primar al stgalim secundar I è visibla ina tendenza en direcziun da la separaziun. En ils discurs da focus èsi vegnì menziunà ch'i vegnia savens prendida en mira ina furma da scolaziun separativa a quest punct da midada resp. ch'i vegnia examinà memia pauc da cuntinuar cun l'instrucziun integrativa. Ils citats qua sutvart mussan cleramain questa tenuta generala envers l'integraziun sin il stgalim secundar I.
Citats dals discurs da focus: "Tar vus en la separaziun è quest uffant en megliers mauns." – "Quest scolar n'ha pers nagut sin il stgalim secundar I."

Indicaziuns da svilup

Il team d'evaluaziun recumonda d'avair quità da la tenuta averta e positiva envers l'integraziun sin tut ils plauns.

Sin il stgalim secundar I duai l'integraziun vegnir prendida per mauns cun avertadad e cun flexibilitad – malgrà la cumplexitad creschenta. Cun realisar tala po eventualmain vegnir profità d'experientschas positivs fatgas al lieu. Er duain vegnir differenziadas las aspectativas da prestaziun envers ils giuvenils promovids en moda integrativa. Scolaras e scolars da la scola speziala dastga esser scolaras e scolars da la scola speziala e na ston betg savair tut uschè bain sco las scolars ed ils scolars regulars.

3.2 Setting da promoziun e realisaziun

En ils settings d'instrucziun visitads eran da princip avant maun las premissas per ina promoziun commensurada da las scolaras e dals scolars promovids en moda integrativa. En quest connex stevan a disposiziun avunda resursas che vegnivan applitgadas per gronda part cun cleras finamiras ed en moda effizienta. Però eran l'instrucziun, la promoziun supplementara e la terapia per il solit accordadas ina cun l'autra plitgunsch areguard l'organisaziun che areguard il cuntegn. Ultra da quai era la porschida d'emprender en l'instrucziun differenziada differentamain bain, e la promoziun specifica tegneva quint mo parzialmain dal basegn da promoziun.

Las assistenzas da scola surpiglian ina funcziun impurtanta en la scolaziun speziala integrativa. Lur engaschament n'è però betg adina sclerì ed accumpagnà sufficientamain.

La realisaziun da la scolaziun speziala integrativa en cas d'in impediment da lingua (SSI lingua) sa mussa sco fitg pretensiusa concernent las basas, la diagnostica e la realisaziun.

Firmezzas

- En vista a las finamiras da promoziun surordinadas eran ils settings da promoziun adattads en la pli gronda part da las lecziuns visitadas. L'instrucziun, la promoziun supplementara e las terapias eran organisadas bain per il bainstar da l'uffant, dentant betg accordadas consequentamain ina cun l'autra areguard la tematica.

En las intervistas semistruccuradas èsi vegnì menziunà pliras giadas ch'i dovra tut en tut las resursas supplementaras (lecziuns da promoziun, sustegn professional tras PCS, terapias). Quai sco sustegn direct per las scolaras ed ils scolars promovids en moda integrativa, sco er per la scola sco tala (p.ex. constellaziun da la classa, situaziun da pausa, integraziun da las personas d'instrucziun specialisadas, infurmaziun en il team).

Ils resultats da la consultaziun en scrit mussan che quasi tut las parts participadas èn cuntentas fin fitg cuntentas cun il sustegn e cun la promoziun specifica.

Consultaziun da las magistras e dals magisters da classa

Il setting da promoziun furma ina unitad che fa senn ed è coerenta.	2%	11%	51%	36%		3.2	87%	214
	5	23	109	77	4			

Consultaziun dals geniturs

Il sustegn e la promoziun èn en general adequats.	0%	8%	25%	66%		3.6	92%	71
	0	6	18	47	5			

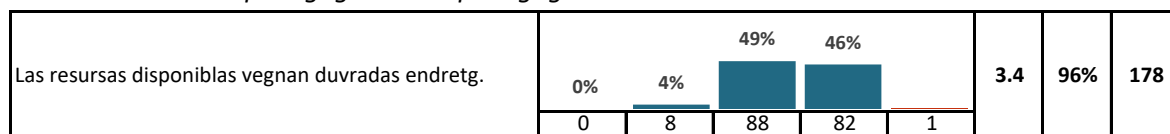
Consultaziun da las scolaras e dals scolars da la 3. fin la 9. classa

Jau survegn il sustegn che jau dovr en scola.	3%	9%	22%	66%		3.5	88%	32
	1	3	7	21	0			

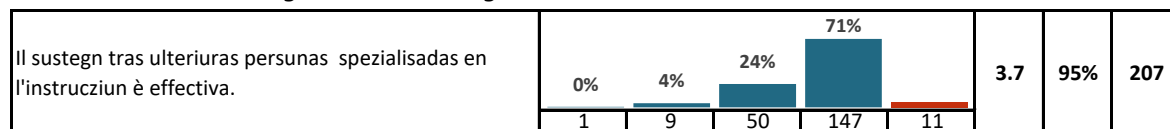
- La concepziun e la realisaziun dals settings eran da differenta qualitat. Per gronda part ha il team d'evaluaziun gi invista da settings, nua che las resursas professiunalas da las PCS SSI disponiblas èn vegnidas applitgadas cun cleras finamiras ed en moda effizienta e nua ch'el ha pudì observar ina buna instrucziun responsada cuminaivlamain cun la magistra u cun il magister da classa. Las

intervistas cun las parts participadas e la consultaziun dals dossiers da promoziun mussan cleramain che cunzunt convegnientschas fundadas, fatgas en moda lianta areguard l'incumbensa da promoziun responsada cuminaivlamain, han ina influenza positiva sin la qualitat. Quai vegn er confermà en la consultaziun online:

Consultaziun da las pedagogas e dals pedagogs curativs

Consultaziun da las magistras e dals magisters da classa

En in pèr settings han las PCS SSI pudì influenzar memia pauc la situaziun d'instrucziun observada. En questas lecziuns n'è la "plivalur" d'ina persuna dal fatg supplementara betg sa mussada en l'instrucziun.

Citats dals discurs da focus: "Qua avain nus per part ina detga chargia da savida che na vegn betg applitgada."

- En moda positiva ha il team d'evaluaziun giuditgà l'utilisaziun da resursas en quels settings, nua che la scolaziun speziala integrativa (SSI) e la promoziun integrativa (PI) è vegnidas fatgas da la medema persuna. Quella è responsabla per la promoziun pedagogica speziala da **tut** las scholaras e scholars da la classa. En las intervistas semistrukturadas èsi vegnì confermà ch'i resultan da quai pli paucs puncts da contact e ch'i dovra main convegnientschas. Questa furma ha ultra da quai l'avantatg che la PCS na sto betg s'occupar exclusivamain da l'uffant SSI, ma po er guardar d'autras scholaras e scholars, per als sustegnair. Ultra da quai sa senta l'uffant SSI pli fitg sco part da la classa e vegn promovì en sia independenza.
- Da las intervistas semistrukturadas, dals discurs da focus e da l'analisa dals documents resorta che l'engaschament d'ina assistenza da scola vegn resguardà da tut las parts participadas sco raschunavel e sco distgargiant, p.ex. per accompagnar e per tgrar in uffant cun in impediment corporal. En moda critica giuditgescha il team d'evaluaziun l'engaschament, cur ch'ina responsabladad pedagogica vegn surdada a las assistenzas da scola e l'instrucziun professiunala tras la PCS SSI è garantida memia pauc.
- Durant il "Di da pratica en economia da chasa" survegnan scholaras e scholars cun SSI la pussaivladad da frequentar facultativamain l'instrucziun d'economia da chasa durant in di da scola per emna. Las intervistas semistrukturadas ed ils discurs da focus han mussà cleramain che quest di da pratica en il rom d'ina gruppa pitschna è ina purschida preziusa per scholaras e scholars cun SSI. Il di da pratica promova l'independenza e porscha lavurs praticas per la vita, quai ch'è fitg impurtant per la concepziun dal mintgadi e per il futur da questas scholaras e da quests scholars. Sin il stgalim secundar I pudessan ils temas da l'instrucziun en il senn dal PI21 GR vegnir extendids sin ulteriurs aspects dal rom "economia, lavur e tegnairechasa (ELT)".

- Concernent la differenziaziun ha il team d'evaluaziun constatà grondas differenzas en l'instrucziun visitada: d'ina vart ina buna differenziaziun persvadenta e da l'autra vart ina pratica insufficienta. En la buna pratica tegneva la differenziaziun quint da las competenzas e dals basegns da las scolaras e dals scolars. Ultra da quai resguardava la promoziun specifica tant las finamiras da promoziun fixadas sco er ils temas da l'instrucziun en la classa. En la pratica insufficienta vegnivan las purschidas didacticass e da promoziun adattadas memia pauc, e las scolaras ed ils scolars cun SSI duvravan il sustegn permanent da la PCS, per part senza propri chapir ils puncts centrals dals cuntegns didactics. Quai ha er per consequenza ch'ellas ed els na pon strusch lavurar independen-tamain en las lecziuns senza PCS.
- Sin basa da l'analisa dals documents, dals discurs da focus, dals 18 settings visitads tar scolaras e scolars cun in impediment da lingua sco er sin fundament da las intervistas semistrutturadas giuditgescha il team d'evaluaziun la scolaziun speziala integrativa sco sfida speziala en cas d'in impediment da lingua (SSI lingua):

En las **basas** manca ina clera descripziun da questa purschida. Las personas participadas, tranter auter er las personas dal fatg, chapeschan memia pauc il concept che furma la basa. Il dumber da 4 fin 6 lecziuns da logopedia è extraordinariamain aut – schizunt en ina scola logopedica na vegnan per regla betg concedidas dapli che 2 lecziuns logopedia per emna a las scolaras ed als scolars. Scolaras e scolars cun grevs defects da lingua resp. cun retards tar il svilup da la lingua dovran en spezial ina instrucziun che promova la lingua.

Fitg difficila è la **diagnostica**. Il scleriment sa cumpona d'ina recumandaziun da la logopeda regiunala sco er d'ina adattaziun da las finamiras da l'instrucziun sclerida dal SPS. Ils criteris da diagnosa èn memia pauc clers, ed ils instruments necessaris e las personas da scleriment per uffants da lingua estra mancan per part. Ultra da quai na funcziuna la collavuraziun tranter las instanzas da scleriment betg adina optimalmain.

Pervia da la mancanza acuta da forzas spezializadas n'èsi en la pli gronda part dals cas d'impediments da lingua betg pussaivel da **realisar** il setting SSI tenor il concept. Il cas excepziunal, numnadamain da remplazzar la logopedia tras lecziuns da PCS, è daventà la regla.

Questa repartiziun tranter logopedia e promoziun ortopedagogica era realisada bain en ina part dals settings observads. Quai pretenda dentant fitg bleras cunvegrientschas ed ina stretga collavuraziun specifica e tematica che n'è lunschora betg garantida en tut ils cas. En la realisaziun datti savens dumondas betg scleridas areguard la cunfinaziun tranter la terapia logopedica, la promoziun ortopedagogica e l'instrucziun linguistica da scola.

Indicaziuns da svilup

Il team d'evaluaziun recumonda che mo ina PCS resp. in PCS surpiglia en ina classa las lecziuns da la promoziun integrativa (PI) e las lecziuns da la scolaziun speziala integrativa (SSI). Sche quai n'è betg pussaivel per motivs da persunal u per motivs professiunals, duai vegnir evità che duas PCS sajan preschentadas il medem mument en l'instrucziun.

L'organisaziun da l'instrucziun e las metodus duain vegnir tschernidas uschia, ch'ina lavur effizienta da la magistra resp. dal magister da classa e da la PCS resp. dal PCS è garantida en l'instrucziun responsada cuminaivlamain. Las purschidas d'emprender duain esser differenziadas uschia, ch'ellas tegnan quint da las differentas premissas d'emprender e dals differentes basegns d'emprender da las scholaras e dals scholars.

L'engaschament d'ina assistenza da scola (AS) duai esser ponderà bain en mintga setting: Nua dovri ina persuna qualifitgada spezialmain per il sustegn pedagogic (PI) u per la promoziun specifica (PCS) e nua dovri plitgusch ina persuna per il sustegn general e per l'accompagnament (AS). Las incumbensas da la AS ston esser definidas cleramain e sia instrucziun sto esser garantida (guardar document da basa da la SAPC "[Assistenzpersonen im Schulbereich](#)").

Il team d'evaluaziun recumonda da repassar il concept da la scolaziun speziala integrativa en cas d'in impediment da lingua e da dar en quest connex ina paisa speziala a la diagnostica ed a la realisaziun.

3.3 Procedura e process da la planisaziun da la promoziun

Il basegn da promoziun e da sustegn da las scolaras e dals scolars vegn giuditgà regularmain. Ils criteris per il pass al status da scola speziala è dentant memia pauc transparents ed ils conturns da scola vegnan resguardads memia pauc tar l'attribuziun da las resursas.

Ils discurs da verificaziun han lieu regularmain e vegnan duvrads bain per integrar tut las personas participadas commensuradamain en il process e per fixar las finamiras surordinadas. Els plans da promoziun s'orienteschan a las finamiras surordinadas fixadas cuminaivlamain. Els han differenzas areguard la qualitat professiunala ed èn tut en tut memia pauc directivs concernent la promoziun concreta en il mintgadi da scola.

Per preparar bain la midada da la scola a la professiun vegnan fatgas grondas stentas. Las personas pertutgadas giuditgeschan questa midada dentant sco pass pretensius che na gartegia betg bain avunda.

Fermezzas

→ Ils discurs da verificaziun per il barat regular tranter las personas participadas, la fixaziun da las finamiras e l'infurmaziun vicendaivla vegnan fatgas per gronda part en moda fidada. Els geniturs vegnan integrads commensuradamain en il process e sa sentan infurmads bain. Els èn fitg cuntents cun ils discurs da verificaziun e conferman per gronda part che lur basegns e giudicaments vegnian prendids serius. En il cas normal na sa participeschan las scolaras ed ils scolars anc betg als discurs. Uschia na pon lur giudicaments e basegns betg vegnir cumpigliads. Ultra da quai sa participeschan savens (memia) bleras personas a questas rundas da discurs. Sco ch'igl è vegnì exprimì en las intervistas semistrutturadas ed en las remartgas en la consultaziun online, èn questas rundas grondas per part er difficilas per ils geniturs.

42 % da las scolaras e dals scolars tranter la 3. e la 9. classa n'èn betg adina preschents als discurs da verificaziun.

Tar ils discurs ce pertuccan mai sun jau adina latiers.	28%	13%	25%	34%	2.7	59%	32
	9	4	8	11			

Consultaziun dals geniturs

Nus pudain exprimer nossa opiniun e vegnin prendids serius.	4%	4%	27%	65%	3.5	92%	75
	3	3	20	49			
Durant ils discurs da verificaziun vegnan fixadas las finamiras per il sustegn e la promoziun.	1%	3%	14%	82%	3.8	96%	72
	1	2	10	59			

→ Durant ils ultims onns han las instituziuns da la scolaziun speziala mess in accent sin l'ulteriur svilup da la planisaziun da la promoziun e dals instruments appartegnents. Quest process è vegnì accumpagnà per part da personas dal fatg externas e da pliras furmaziuns supplementaras ed è vegnì fatg en mintga instituziun cun in'otra orientaziun. Las instituziuns da la scolaziun speziala survegnan in resun individual dal team d'evaluaziun davart la planisaziun da la promoziun. Per tut

las instituziuns vala ch'ils instruments e las prescripziuns avant maun correspundan als princips professiunals da planisar sistematicamain la promoziun e da dar invista a tut las parts participadas. Sco main positiv giuditgescha il team d'evaluaziun che quels èn etablids differentamain bain tar las parts participadas. Ultra da quai vegn investida per part blera energia en la registraziun ed en la formulaziun d'ipotesas, entant che la planisaziun sco tala e la reflexiun da la promoziun survegnan ina paisa relativamain pitschna. Il team d'evaluaziun ha però er gì invista da dossiers da promoziun che na cuntregnevan strusch annotaziuns davart la registraziun dal stadi da cumpetenzza actual.

- La gronda part dals attestats e dals rapport davart l'emprender ch'èn vegnids consultads ademplescha bain la pretensiun envers in document formal. Las prescripziuns davart la structura, davart l'orientaziun tematica e davart la dimensiun vegnan observadas. Mintgatant hai er dà rapports manglus davart l'emprender che han gì mancanzas areguard ils temas menziunads qua survart.

Flaivlezzas

- Dals discurs da focus èsi resortì ch'ils criteris per fixar il basegn da promoziun èn pauc transparents e pauc differenziads. La libertad da decider che resulta qua tras per la psicologa resp. per il psicolog da scola, il squitsch per part considerabel da vart da las scolas regularas sco er la mancanza da personas dal fatg tar las PCS ed en spezial tar las logopedas ed ils logopeds influenzeschan la fixaziun da las resursas.
Ils conturns da scola (supportabladad da la classa, tenuta da la magistra u dal magister, ulteriuras scolaras e scolaras cun basegn da promoziun sco er resursas professiunals ch'èn gia avant maun en la classa) vegnan resguardads memia pauc tar la fixaziun da las lecziuns da promoziun. Da quai resulta tranter auter ch'il maximum da 15 lecziuns da promoziun (PI ed SSI ensemen) vegn surpassà en tschertas partiziuns.
- Tut en tut vegn il basegn da promoziun bain discutà regularmain als discurs da verificaziun, ma i dat quasi adina mo dumondas per augmentar las resursas. Ina reducziun da las resursas utilizadas vegn dumandada mo da rar, er sch'ina scolara u in scolar è sa sviluppà bain e dovra ina promoziun main intensiva. Igl è chapavel che las personas pertutgadas directamain han pauc interess da reducir las lecziuns da promoziun che vegnan finanziadas cumplainamain dal chantun. I manca la dumonda instituzionalisada davart la necessitad e davart l'efficacitad da las resursas impundidas.
Citat dal discurs da focus: "Igl è pli simpel d'augmentar las lecziuns da promoziun che da las reducir."
- Intginas PCS èn scepticas envers las prescripziuns da las instituziuns da la scolaziun speziala en quai che concerna la planisaziun da la promoziun. Ellas èn da l'avis che la lavur saja per gronda part memia gronda en relaziun cun il resultat. L'elavuraziun dals plans da promoziun resguardan ellas sco in "stuair".
Er ord vista dal team d'evaluaziun vegnan ils plans da promoziun elavurads per part cun memia blera lavur. Il medem mument cuntregnan els savens infurmaziuns pauc concretas ed èn memia pauc directivs per las personas participadas a l'instrucziun ed a la promoziun. Ultra da quai na vegn la planisaziun da la promoziun en scrit strusch fatga sco instrument interdisciplinar: magistras e magisters da classa ed ulteriuras personas dal fatg, en spezial logopedas e logopeds, han mo ina invista da tscherts puncts da la planisaziun da la promoziun.

→ La midada da la scola populara a la furmaziun professiunala ha ina gronda impurtanza ed è da princip reglada bain en la scola populara er per scolaras e scolars cun SSI. En spezial las direcziuns da las scolas regularas, las personas responsablas per la SSI e las personas dal fatg dal SPS, per part er las magistras ed ils magisters da classa involvids actualmain e las PCS, giuditgeschan la preparaziun da la midada sco nunccontentaivla.

La collavuraziun cun la cussegliaziun professiunala da la AI saja per part problematica en regard als andaments administrativs ed en regard a la communicaziun cun ils geniturs. Ultra da quai vegnia il sustegn memia tard e na saja betg coordinà cun il stgalim secundar I areguard il temp. Memia savens proponia la cussegliaziun professiunala da la AI in 10. onn da scola e/u ina purschida separativa.

Citat: "I na po bain betg esser ch'in giuvenil sto vegnir scolà en moda separativa suenter 11 onns da scola integrativs, avant ch'el po alura cumenzar cun ina scolaziun professiunala."

En ils discurs da focus è er vegnida deplorada la mancanza da plazzas da lavur sin il martgà da lavur.

Citat: "Sche nus instruin las scolaras ed ils scolars en moda integrativa en la scola populara, stuessan vegnir stgaffidas er plazzas da lavur correspudentas." – "La scola producescha per in mund da lavur che n'ha in summa nagin basegn da questas scolaras e quests scolars."

Consultaziun da las personas responsablas per la SSI e da las direcziuns SSI

Passagis e soluziuns da continuaziun èn preparads ed accompagnads bain.	63%	38%	0%	0%	0%	1.4	0%	16
	10	6	0	0	0			

Ord vista da las direcziuns da scola vegnan las midadas giuditgadas en general sco punct debel

Passagis e soluziuns da continuaziun èn preparads ed accompagnads bain.	48%	45%	7%	0%	10%	1.6	7%	82
	39	37	6	0	10			

Indicaziuns da svilup

Ils scleriments duain vegnir fatgs tenor criteris unitars e transparents. Ultra da quai duain vegnir resguardads meglia che fin ussa facturs da context (sco p.ex. la grondezza e la cumposiziun da la classa, resursas supplementaras ch'èn gia avant maun en la classa).

Il team d'evaluaziun recumonda da concepì ils plans da promoziun da maniera uschè "concesa" sco pussaivel, per ch'els sajan directivs en il mintgadi e na restian betg in "stuaire". Per far ina planisaziun da la promoziun cun cleras finamiras èsi util, sch'ils rapport da scleriment fixeschan las dimensiuns da las finamiras da la promoziun (secturs da promoziun centrals, finamiras da svilup e da furmaziun spezialmain impurtantas).

Per far ils attestats ed ils rapports davart l'emprender dovra la SSI repetidamain scolaziuns davart la finamira avisada (attestat substitutiv) e davart las prescripziuns (structura, cuntegns prescrits, concordanza da l'attestat da notas e dal rapport davart l'emprender) sco er ina controlla sistematica da la qualitat tras las personas responsablas per la SSI.

A l'integraziun professiunala da las scolaras e dals scolars cun SSI sto vegnir dada in'attenziun pli gronda sin tut ils plauns – er sin il plaun politic. Il mund da lavur duai vegnir sensibilisà per l'integraziun e stimul per stgaffir plazzas correspudentas duain vegnir creads. Ultra da quai recumonda il team d'evaluaziun da rinforzar la cunvegientscha tranter la scola speziala, la scola regulara e la cussegliaziun professiunala da la AI.

3.4 Collavuraziun e communicaziun

La collavuraziun da las personas dal fatg participadas è garantida bain en la gronda part dals settings da promoziun visitads. Las cumpetenzas, las rollas e las incumbensas èn scleridas per gronda part. En blers settings da promoziun collavuran las personas dal fatg regularmain ed en structuradas temporalas installadas fixamain. Mintgatant è la collavuraziun main lianta ed empermetta perquai damain success.

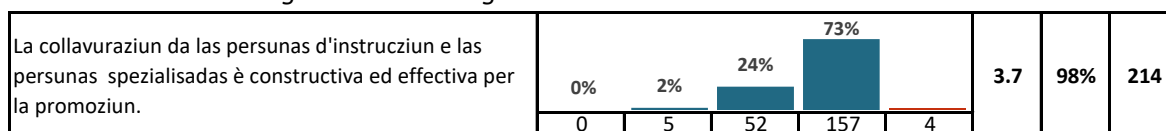
A blers settings da promoziun èn participadas pliras personas. Uschia è la collavuraziun tranter las personas dal fatg involvidas pli complexa ed igl è pli difficil da metter en pe la scolaziun speziala integrativa. En spezial en settings da promoziun novs sto l'emprim vegnir stgaffida ina chapientscha cuminaivla per las rollas, per las incumbensas e per la collavuraziun. Dumondas u problems che resultan da la collavuraziun na vegnan per part betg discutads avertamain, quai che difficulescha la reflexiun davart la lavur cuminaivla.

Il contact e la collavuraziun cun ils geniturs da las scholaras e dals scolars promovids en moda integrativa èn per part fitg buns. Per regla sa sentan ils geniturs infurmads bain tras las pedagogas curativas ed ils pedagogs curativs. Ellas ed els èn personas da referiment e da contact impurtantas per ils geniturs.

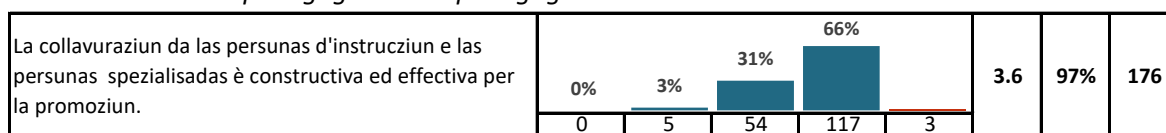
Firmezzas

→ Las visitas da l'instrucziun en ils settings da promoziun e las intervistas cun las magistras ed ils magisters da classa sco er cun las PCS han mussà cleramain che las cumpetenzas e las incumbensas èn per gronda part cleras e dattan segirezza. Las structuradas da collavuraziun èn savens definidas en l'urari. Ord vista da las PCS vegnan questas structuradas duvradas bain per l'organisaziun e per la coordinaziun. Ils resultats da las consultaziuns online mussan che las differentas gruppas professiunalas èn fitg cuntentas cun la collavuraziun.

Consultaziun da las magistras e dals magisters da classa

Consultaziun da las pedagogas e dals pedagogs curativs

→ L'instrucziun e la promoziun che vegnan responsadas cuminaivlamain na pretendan betg mo ina buna collavuraziun e convenientscha tranter la magistra resp. il magister da classa, tranter la PCS resp. il PCS e tranter autras personas dal fatg, mabain er ina savida speziala davart ils differents impediments. Tenor l'analisa dals documents porschan las instituziuns da la scolaziun speziala cussegliaziuns spezialisadas davart differents impediments; uschia per exempel er davart l'autissem. Las personas dal fatg infurmeschan e sustegnan per gronda part bain las scolas. Da las intervistas cun las personas participadas resorta er che questa cussegliaziun spezialisada vegn

mintgatant utilisada memia tard u na vegn insumma betg tratga a niz. Quai è eventualmain d'attribuir al fatg che la cussegliaziun spezialisada vegn purschida per gronda part tenor il PRINCIP DA CLAMAR.

Consultaziun da las magistras e dals magisters da classa

En cas da basegn vegn jau sustegnì/-da da personas spezialisadas.	3%	10%	30%	57%	3.4	87%	181
	5	18	54	104			

Consultaziun da las pedagogas e dals pedagogs curativs

En cas da basegn vegn jau sustegnì/-da da personas spezialisadas.	2%	8%	35%	56%	3.4	91%	158
	3	12	55	88			

- La collavuraziun cun las assistenzas da scola (AS) areguard las competenzas è sclerida per la gronda part dals settings e vegn resguardada da las AS sco constructiva. En las intervistas semistruccuradas èsi però er vegnì menziunà che l'instrucziun per la lavur d'assistenza vegnia per part difficultada, perquai che las PCS SSI na sajan per regla betg en l'instrucziun il medem mument sco las AS.

Consultaziun da las assistenzas da scola

La collavuraziun da las personas d'instrucziun e las personas spezialisadas è constructiva ed effectiva per la promoziun.	0%	5%	13%	83%	3.8	95%	64
	0	3	8	53			

- Cun ils geniturs vegni communitgà cun grond quità. Las PCS SSI sa stentan en la gronda part dals cas fitg da communitgar en moda apprezzanta e transparenta. Las intervistas han mussà che la communicaziun cun ils geniturs è per part er ina sfida e na vegn betg adina sentida sco satisfacenta. La pli gronda part dals geniturs è dentant cuntenta ed engraziaivla.

Citat da geniturs: "Nus essan fitg fortunads cun l'andament da la SSI. Las magistras ed ils magisters ... èn fitg cumpetents e lavuran extremamain bain ensemen. Sco geniturs avain nus adina gì il sentiment da vegnir prendids serius, e las personas involvidas èn adina stadas a disposiziun per dumondas."

Consultaziun dals geniturs

Jau sai tar tgi m'annunziar cun giavischs e dumondas.	3%	4%	13%	80%	3.7	93%	76
	2	3	10	61			
Jau hai l'impressiun che las personas d'instrucziun e las ulteriuras personas spezialisadas lavuran bain ensemen.	1%	5%	32%	62%	3.5	93%	73
	1	4	23	45			
Il contact e la collavuraziun cun la scola èn buns.	1%	3%	15%	81%	3.8	96%	73
	1	2	11	59			

Flaivlezzas

- En differentas intervistas hai er dà constataziuns criticas davart la qualidad da la collavuraziun. Uschia èn las cumpetenzas scleridas memia pauc, sch'i dat difficultads. En las intervistas semistructuradas èsi vegnì menziunà che las PCS SSI e las magistras ed ils magisters da classa vegnian accumpagnads e sustegnids per part memia pauc tras las persunas responsablas per la SSI e tras las direcziuns da la scola regulara.

Indicaziuns da svilup

La collavuraziun da las persunas dal fatg participadas duai succeder en moda lianta e duai vegnir reflectada regularmain. Impurtants en quest connex èn standards minimalis che vegnan communitgads e pretendids da las persunas responsablas (direcziuns da las scolas regularas sco er da las persunas responsablas per la SSI).

Cur ch'i vegnan mess en pe novs settings da promoziun, recumonda il team d'evaluaziun ultra da quai a las instituziuns da la scolaziun speziala d'infurmar activamain resp. tenor il PRINCIP DA LA CONSEGNA las PCS SSI, las magistras ed ils magisters da classa sco er ils teams da scola davart ils impediments specifichs sco er davart las consequenzas per l'instrucziun e per la collavuraziun.

3.5 Direcziun e garanzia da qualidad

Las basas chantunalas concernent la scolaziun speziala integrativa consistan da bleras regulaziuns singulas che tractan mo aspects parzials. I manca in concept surordinà che regla en moda coerenta e lianta ils temas ils pli impurtants da la scolaziun speziala integrativa.

Las instituziuns da la scolaziun speziala han sviluppà vinavant lur basas concepziunalas e lur instruments tenor lur ideas (p.ex. il process da la planisaziun da la promoziun ed ils instruments respectivs).

La direcziun organisatorica, persunala e spezialisada da la scolaziun speziala integrativa vegn responsada da las instituziuns da la scolaziun speziala. La responsabladad professiunala da las scolas spezialas en furma d'ina cussegliaziun e d'ina furmaziun supplementara spezialisada sco er specifica per l'impediment è sa cumprovada per gronda part. Il fatg che la responsabladad persunala ed organisatorica sa chatta tar las instituziuns da la scolaziun speziala engrevgescha la planisaziun e la realisaziun da la scolaziun speziala integrativa en las scolas regularas.

Pervia da questas cundiziuns generalas e pervia da quests puncts da contact po la qualidad da la scolaziun speziala integrativa vegnir garantida da maniera memia pauc sistematica sin ils differents plauns.

Fermezzas

→ Il sustegn e l'engaschament da las direcziuns da la SSI e da las personas responsablas per la SSI vegnan resentids da las personas participadas per gronda part sco positivs. En las intervistas semistructuradas ed en la consultaziun online vegni punctuà en spezial ch'il sustegn persunal en situaziuns pretensiusas e difficilas saja util. Quel po vegnir dumandà da tut temp e vegn prestà da las direcziuns da la SSI en moda individuala e per il solit immediatamain. En las intervistas semistructuradas èn mintgatant er vegnids tematisads resuns pli critics e differenzas tranter ina persuna e l'autra.

Citats: "Da savair ch'insatgi ta po sustegnair, è in grond surlevtg." – "La persuna responsabla per la SSI sustegna, è engaschada e vegn adina als discurs ch'èn mintgatant impurtants per che l'integraziun haja success."

→ En differentas intervistas han las PCS SSI e las assistenzas da scola ludà che las furmaziuns supplementaras purschidas da las instituziuns da la scolaziun speziala sajan multifaras ed interessantas. Sco spezialmain preziusas èn p.ex. vegnidas numnadas las interviziuns ch'èn vegnidas manadas tras en moda lianta en ina instituziun da la scolaziun speziala. Quest barat en gruppas ha lieu en intervals regulars, vegn manà en moda professiunala e serva a reflectar l'atgna activitad. Er las cussegliaziuns professiunalas specificas (p.ex. la cussegliaziun davart l'autissem) èn vegnidas ludadas en las intervistas semistructuradas.

Consultaziun da las pedagogas e dals pedagogs curativs

La cussegliaziun dal fatg tras la scola speziala dat sustegn.		3.5	92%	147
I dat purschidas da furmaziun supplementara adequatas.		3.4	93%	169

Consultaziun da las assistenzas da scola

La cussegliaziun dal fatg tras la scola speziala dat sustegn.						3.7	98%	61
	0	1	18	42	6			
I dat purschidas da furmaziun supplementara adequatas.						3.6	96%	54
	0	2	15	37	14			

Davart las occurrenz d'introducziun che las instituziuns da la scolaziun speziala organischan per lur collavuraturas e collavuratur, divergeschan las opiniuns in zic en las intervistas semistructuradas. Il barat professional e persunal tranter sai vegn stimà; questa occurrenza tegna dentant quint memia pauc da la situaziun speziala da novas PCS SSI. En spezial tar la preparaziun da l'incumbensa d'integraziun e tar l'introducziun en in nov setting giavischan bleras personas participadas ina concepziun pli activa e pli lianta tant per las PCS SSI sco er per las magistras ed ils magisters da classa e per las personas dal fatg (preparaziun per l'incumbensa d'integraziun, cussegliaziun spezialisada).

Consultaziun da las magistras e dals magisters da classa e da las terapeutas e dals terapeuts: Ina part memia gronda sa senta preparada memia pauc bain per l'incumbensa d'integraziun.

Magistras e magisters da classa

Jau hai pudì ma preparar bain sin il pensum da l'integraziun.						2.9	72%	208
	11	48	95	54	10			

Terapeutas e terapeuts

Jau hai pudì ma preparar bain sin il pensum da l'integraziun.						3.1	73%	37
	3	7	12	15	9			

Flaivlezzas

- Durant l'onni da scola current 2021/22 vegnan passa 300 scolaras e scolar da la scola speziala instruids en moda integrativa en il chantun Grischun. Dapi l'introducziun da la scolaziun speziala integrativa e dapi l'elavuraziun dal concept da pedagogia speziala è la realisaziun sa sviluppada vinavant marcantamain ed il concept da pedagogia speziala n'ha pli nagina impurtanza. Per consequenza èn vegnidas elavuradas differentas regulaziuns singulas sin plaun chantunal. Sco ch'igl è sa mussà cleramain en las intervistas semistructuradas ed en ils discurs da focus, difficultescha quai l'orientaziun per las differentas personas participadas.
- La cumpetenza persunala ed organisatorica da las instituziuns da la scolaziun speziala per realisar la SSI vegn descritta da bleras personas participadas, en spezial da las direcziuns da las scolas regularas, ma er da las PCS, sco engrevgianta per la planisaziun, per la realisaziun e per la controlla. Pervia da las differentas personas participadas e pervia dals differents puncts da contact dovri fig blera lavur da **planisar** e da metter en pe in setting SSI, e la repartiziun da la responsabladad engrevgescha supplementarmain questas activitads. Quai ha tranter auter in effect disfavouravel per la planisaziun da las uras sco er per la preparaziun da las personas participadas per il setting SSI. Concernent la **realisaziun** da la promoziun integrativa vegni menziunà qua survart (guardar chapitel 3.2) che l'integraziun e la collavuraziun han bun success, sche la medema PCS resp. il

medem PCS maina tras la PI e la SSI. Sche las scolas vulan ademplir questa pretensiun, ston las PCS vegnir engaschadas da dus patruns: dals purtaders da scola (PI) ed er da las instituziuns da la scolaziun speziala (ISS). Sche questa incumbensa vegn percenter surpigliada da duas differentas PCS, chaschuna quai per tut las parts participadas cleramain dapli lavur da coordinaziun e da collavuraziun.

Las scolaras ed ils scolars cun SSI tutgan administrativamain tar las instituziuns da la scolaziun speziala. Ord vista da differentas persunas participadas ha quai in effect negativ per lur sentiment d'appartegnientscha: Ellas ed els "appartegnan" a l'instituziun da la scolaziun speziala ed il medem mument duain ellas ed els sa sentir sco scolaras e scolars da la scola dal lieu ed er vegnir vesids uschia.

Citat da la consultaziun online: *"I na dastga betg esser che prescripziuns e cumpetenzas administrativas indebleschan ed excludan nossas scolaras e noss scolars."*

La **garanzia da qualitad** ha ina gronda impurtanza en l'instrucziun integrativa. La responsabladad per tala n'è betg attribuida cleramain a las direcziuns da las scolas regularas ed a las persunas responsablas per la SSI. L'instrucziun responsada cuminaivlamain sco er la promoziun specifica ed intenziunada vegnan uschia sustegnidas e svilupadas tut en tut memia pauc. En singulas scolas èn dentant er visiblas bunas structures en quest regard, p.ex. là, nua che la direcziun da la scola e las persunas responsablas per la SSI collavuran dapi onns en moda stretga e constructiva.

→ En spezial ord vista da las PCS SSI ha il "engaschament dubel", menziunà qua survart, dischavantatgs gravants. Quai po eventualmain avair per consequenza che PCS vullessan sa laschar engaschar pli gugent mo dals purtaders da scola u mo da las instituziuns da la scolaziun speziala.

Citat da la consultaziun online: *"L'engaschament dubel è fitg nuncuntentaivel e chaschuna dapli lavur, dischavantatgs concernent la cassa da pensiun, concernent ils stgalims da salari, concernent la facilitaziun da vegliadetgna, ed er la repartiziun da las cumpetenzas n'è betg clera."*

→ Sin plaun chantunal èn involvidas differentas instanzas dal USS cun incumbensas parzialas per survegliar e per controllar la SSI. Las cumpetenzas ed ils puncts da contact èn per part sclerids memia pauc.

Indicaziuns da svilup

Il team d'evaluaziun recumonda da focussar las basas conceptualas da la scolaziun speziala integrativa sin plaun chantunal (concept davart la scolaziun speziala integrativa ed agids da realisaziun). En quest connex duain vegnir scleridas en spezial er las cumpetenzas per la garanzia da qualitad e per la surveglianza.

Nus recumandain d'examinar, sche la responsabladad persunala ed organisatorica per la SSI po vegnir surdada a las scolas regularas. En noss egl èsi raschunaivel da laschar la responsabladad professiunala tar las instituziuns da la scolaziun speziala.

Agid per leger las graficas

En il rapport vegnan duvradas graficas per visualisar ils resultats da la consultaziun online. Las suandantas explicaziuns èn in agid per leger las graficas. Tut ils resultats da la consultaziun figureschan en l'aggiunta.

Tenuta, realaziun ed integraziun sociala		--	-	+	++	n.i.	∅	+ / ++	N
1	Mias scolastas e mes scolasts èn amiaivels cun mai.	3%	0%	19%	77%		3.7	97%	31
		1	0	6	24	1			

Repartiziun da las respostas	<p>La repartiziun da las respostas è visibla en las colonnas. Sura sa chatta la cifra procentuala, sut las cifras absolutas da las respostas.</p> <p>La repartiziun da las respostas mussa la variaziun da las respostas. Pli pitschna che la differenza è, e pli fitg che la media caracterisescha la repartiziun. Tar in repartiziun largia ed equilibrada duain vegnir eruids ils motivs.</p>		
Las categorias da valitaziun stattan per	--	=	na correspunda betg
	-	=	na correspunda plitost betg
	+	=	correspunda plitost
	++	=	correspunda precis
	n.i.	=	nagina indicaziun (en cotschen)
∅	Media da las respostas validadas (valur media)		
+ / ++	Procentuala da las personas che han consentì ad ina da las duas valitaziuns da qualidad pli autas ("correspunda plitost" e "correspunda precis"). Las personas che n'han betg dà resposta n'èn betg resguardadas.		
N	Dumber da questiunaris cun respostas Dumber da tut las personas che han dà ina valitaziun a la dumonda. Las personas che n'han betg dà resposta n'èn betg resguardadas.		
Differenza d'arrundaziun	Pervia da l'indicaziun da las procentualas cun cifras entiras resultan per part differenzas d'arrundaziun.		

Abreviaziuns

USS	Uffizi per la scola populara ed il sport
DECA	Departament d'educaziun, cultura e protecziun da l'ambient
geniturs	persunas responsablas per l'educaziun/geniturs
SAPC	Scola auta interchantunala da pedagogia curativa
SOP	Servetsch ortopedagogic
PI	promoziun integrativa
SSI	scolaziun speziala integrativa
direcziuns dal sector SSI	persunas da las instituziuns da la scolaziun speziala ch'èn responsablas per la direcziun da la scolaziun speziala integrativa
PR SSI	persunas da las instituziuns da la scolaziun speziala ch'èn responsablas per l'accompagnament dals settings SSI
MC	magistras e magisters da classa
PI	persuna d'instrucziun
AS	assistenza da scola
PCS	pedagogas e pedagogs curativs da scola
DS	direcziuns da las scolas regularas
SPS	Servetsch psicologic da scola
SeS	scolaras e scolars

Agiunta

Infurmaziuns generalas davart l'evaluaziun da la consultaziun online

Resultats da la consultaziun: Scolaras e scolars (a partir da la 3. classa)

Resultats da la consultaziun: Geniturs

Resultats da la consultaziun: Pedagogas curativas e pedagogs curativs SSI

Resultats da la consultaziun: Assistenzas

Resultats da la consultaziun: Terapeutas e terapeuts

Resultats da la consultaziun: Direcziuns da las scolas regularas

Resultats da la consultaziun: Direcziuns da las instituziuns da la scolaziun speziala e da las personas responsablas per la SSI

Pretensiuns da qualidad per la scolaziun speziala integrativa en il chantun Grischun